

Casus

Boris is een 33 jarige getrouwde man, met twee jonge kinderen. Na eerdere behandelingen in verband met angstklachten en traumatische ervaringen in zijn jeugd, volgt hij sinds enkele maanden schematherapie in een programma voor de behandeling van persoonlijkheidsstoornissen. Bij intake is er, met de SCID-5-P, een classificatie vermijdende-persoonlijkheidsstoornis met tevens enkele trekken van zowel de dwangmatige- als borderline-persoonlijkheidsstoornis gesteld. In zijn jeugd jaren, gedurende de gehele basisschool, werd hij ernstig gepest. Wanneer hij hier thuis melding van maakte werd hij hierover uitgelachen en uitgescholden. Bij navraag bleek er ook in bredere zin sprake van affectieve verwaarlozing in het thuismilieu. Na de basisschool hield het pesten op, maar hij ontwikkelde zich tot een angstige en teruggetrokken puberjongen. Hij volgde een HBO-studie, had enkele vrienden bij de studievereniging en ontmoette zijn partner tijdens een uitwisseling tussen studentenverenigingen. Hij werkte jarenlang in de ICT, maar sinds enkele jaren is hij vanwege psychische klachten uitgevallen.

Eerdere EMDR behandeling voor de pestervaringen en voor de reacties van met name zijn vader hierop hebben in die zin geholpen dat nare herinneringen en beelden verminderd zijn, echter een basale angstigheid en vermijdingsgedrag blijven hem parten spelen. Ook tijdens de groeps-schematherapie behandeling, bij het doen van experiëntiële oefeningen is de angst soms dermate hoog dat de oefeningen halverwege afgebroken moeten worden. Hij heeft aangegeven dat hij bij tijden deze angsten thuis met alcohol weet te bezweren.

Vraagstelling

De psychotherapeute van Boris vraagt in overleg met hem om een verdiepend psychologisch onderzoek omdat ze zich afvraagt of er “onderliggend niet een heel kwetsbare persoonlijkheidsstructuur” (psychotische persoonlijkheidsorganisatie?) aanwezig is, waardoor deze behandeling te ontregelend is”. Bij aanvang van het onderzoek geeft Boris zelf aan dat hij wel kan begrijpen dat zijn angsten te maken hebben met zijn ervaringen uit zijn jeugd (zijn “kwetsbare kind” modus), maar dat hij zichzelf beter wil leren begrijpen, ook waarom behandelingen tot op heden nog onvoldoende hebben geholpen.

Scores casus Boris op de AMPS-meetinstrumenten

Semigestructureerd Interview voor Persoonlijkheidsfunctioneren DSM 5 (STiP 5.1.)				
Totaal	Kernconcept	Element	Aspect	Score
Ernst totaalscore: 2	Zelf Score: 3	Identiteit Score: 2	1.1 Eigenheid/begrenzing	2/3
			1.2 Eigenwaarde	2
			1.3 Emoties	2
		Zelfsturing Score: 2	2.1 Doelen	3
			2.2 Streefniveau	2
			2.3 Zelfreflectie	1
	Interpersoonlijk Score: 2	Empathie Score: 1	3.1 Begrip ander	1
			3.2 Perspectieven	2
			3.3 Impact	1
		Intimiteit Score: 3	4.1 Verbondenheid	2/3
			4.1 Nabijheid	3
		4.3 Wederkerigheid	2	

GAPD vragenlijst				
Schalen		Algemeen	Pers.stnis	Ernstmaat
I. Disfunctioneren van het zelf		Zeer hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
<i>Problemen differentiatie zelf</i>				
1	Slecht afgebakende grenzen	Zeer hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
2	Gebrek aan zelfkennis	Hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
3	Gevoel van innerlijke leegte	Zeer hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
4	Contextafhankelijke zelfdefinitie	Hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
5	Gebrekkig gedifferentieerde beelden van anderen	Hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
<i>Problemen integratie zelf</i>				
6	Gebrek aan historiciteit en continuïteit	Hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
7	Gefragmenteerde zelf - ander representaties	Hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
8	Onsamenhangende zijnstoestanden	Zeer hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
9	Afgesplitst echt - onecht zelf	Gemiddeld	Laag	Licht
<i>Gevolgen van structurele problemen zelf</i>				
10	Gebrek aan authenticiteit	Zeer hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
11	Gevoel dat er fundamenteel iets mis is met zichzelf	Zeer hoog	Hoog	Matig ernstig
12	Gebrekkig ontwikkeld begrip van menselijk gedrag	Gemiddeld	Laag	Lichte
<i>Conatieve Pathologie</i>				
13	Gebrek aan autonomie en zelfsturing	Zeer hoog	Hoog	Ernstig
14	Gebrek aan betekenis, doel, en richting in het leven	Zeer hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
15	Moeite met het stellen en bereiken van lonende doelen	Zeer hoog	Hoog	Ernstig
II. Interpersoonlijk disfunctioneren		Hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
16	Gebrek aan vermogen tot intimiteit en gehechtheid	Zeer hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
17	Gebrek aan verbondenheid	Hoog	Gemiddeld	Matig ernstig
18	Verstoord vermogen tot pro-sociaal gedrag	Zeer laag	Zeer laag	Geen disfunctioneren
19	Onvermogen tot samenwerken	Hoog	Gemiddeld	Matig ernstig

Noot ¹ Op basis van Voorlopige handleiding GAPD, Berghuis, 2017

PID-5 vragenlijst					
Domein / Facet	Algemene populatie ¹	Psychiatrisch cliënten ²	Domein / Facet	Algemene populatie ¹	Psychiatrisch cliënten ²
Negatieve Affectiviteit			Antagonisme		
Emotionele labiliteit	Hoog	Gemiddeld	Manipulatief gedrag	Gemiddeld	Gemiddeld
Ongerustheid	Zeer Hoog	Hoog	Onbetrouwbaarheid	Laag	Laag
Separatieangst	Gemiddeld	Gemiddeld	Grandiositeit	Laag	Laag
Submissiviteit	Hoog	Hoog	Aandacht zoeken	Gemiddeld	Laag
Vijandigheid	Gemiddeld	Gemiddeld	Ongevoeligheid	Laag	Laag
Perseveratie	Hoog	Gemiddeld	Vijandigheid	Gemiddeld	Gemiddeld
Depressiviteit	Zeer hoog	Gemiddeld	Ongeremdheid		
Achterdocht	Laag	Laag	Onverantwoordelijk gedrag	Gemiddeld	Laag
Ingeperkte affectiviteit (-)	Gemiddeld	Gemiddeld	Impulsiviteit	Laag	Laag
Afstandelijkheid			Afleidbaarheid	Gemiddeld	Gemiddeld
Sociale teruggetrokkenheid	Zeer hoog	Hoog	Risicant gedrag	Laag	Laag
Vermijding van intimiteit	Hoog	Gemiddeld	Rigide perfectionisme	Hoog	Gemiddeld
Anhedonie	Zeer hoog	Hoog	Psychoticisme		
Depressiviteit	Zeer hoog	Gemiddeld	Ongewone overtuigingen en ervaringen	Laag	Laag
Ingeperkte affectiviteit	Gemiddeld	Gemiddeld	Excentriciteit	Gemiddeld	Gemiddeld
Achterdocht	Laag	Laag	Cognitieve en perceptuele disregulatie	Gemiddeld	Laag

Noot.^{1,2} Berghuis et al., 2021